

Dr. Fuat Adige: Bir Nöroşirürjiyenin Yaşamı

Dr. Fuat Adige: Life of a Neurosurgeon

Sait NADERİ

İstanbul SN Beyin ve Omurga Merkezi, Beyin Cerrahisi, İstanbul, Türkiye

Yazışma adresi: Sait NADERİ ✉ saithnaderi@yahoo.com

ÖZ

Ülkemizde ilk beyin cerrahı 1923 yılında görev almaya başlamış, süreklilik arzeden ilk beyin cerrahları 1940'larda göreve başlamışlardır. 1947 yılında nöroşirürji ihtisas tüzüğü yayınlanmıştır. Bu yıllarda İstanbul Üniversitesi, Bakırköy Ruh ve Sinir Hastanesi ve sonradan Haydarpaşa Numune Hastanesinde nöroşirürjiyen vardı. İhtisas tüzüğü'nün yayınlanması ile genel cerrahi veya nöropsikiyatri üzerinde nöroşirürji ihtisasının yolu açılmıştır. 1950'li yıllarda öncelikle İstanbul'da uzmanlık süreci başlamıştır. Dr. Fuat Adige 1959-1963 yılları arasında Bakırköy Ruh ve Sinir Hastanesinde nöroşirürji ihtisası yapan, bu kurumdan ihtisas alan ikinci beyin cerrahıdır. İhtisas süresince mesleğimizin ilk jenerasyonu olan hocalarla çalışarak uzmanlık eğitimini tamamlamıştır. Uzmanlık eğitimi sonrası İstanbul, Ankara, İzmir ve son olarak Bandırma'da beyin cerrahı olarak görev yapmış, Ankara Yüksek İhtisas ve İzmir Devlet Hastanesinde beyin cerrahisinin kurulması sürecinde görev almıştır. Dr. Adige, beyin cerrahı sayısının az olduğu bu dönemde fedakâr bir şekilde çalışmış, ilk nöroşirürji derneği olan Türk Nöroşirürji Cemiyetinin üyesiydi. Bu çalışmada Dr. Adige'nin mesleki yaşamı ve beyin cerrahisi uygulamaları gözden geçirilmiştir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Fuat Adige, Nöroşirürji, Nöroşirürji tarihi

ABSTRACT

The first neurosurgeon in our country started working in 1923, and the first neurosurgeons to consistently work in the field started working in the 1940s. The neurosurgery specialization statute was published in 1947. During these years, there were neurosurgeons at Istanbul University, Bakirkoy Psychiatric Hospital and later at Haydarpasa Numune Hospital. With the publication of the specialization statute, the way was opened for neurosurgery specialization after completion of training of general surgery or neuropsychiatry. The specialization process began primarily in Istanbul in the 1950s. Dr. Fuat Adige was the second neurosurgeon to specialize in neurosurgery at the Bakirkoy Psychiatric Hospital, between 1959 and 1963, and to receive his specialization from this institution. During his specialization, he worked with the first generation of our profession and completed his neurosurgery training. After his neurosurgery training, he worked as a neurosurgeon in Istanbul, Ankara, Izmir and finally Bandirma, and took part in the establishment of neurosurgery in Ankara Yuksek Ihtisas Hospital and Izmir State Hospital. Dr. Adige worked devotedly during this period when the number of neurosurgeons was low, and he was a member of the first neurosurgery association, the Turkish Neurosurgery Association. This study reviews Dr. Adige's professional life and neurosurgery practices.

KEYWORDS: Fuat Adige, History of neurosurgery, Neurosurgery

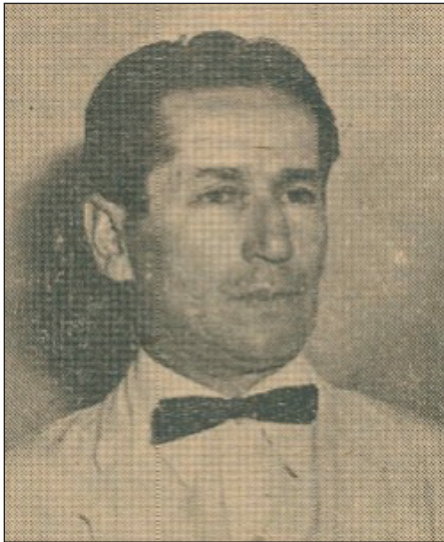
■ GİRİŞ

Bazı hekimlerin 1920'li ve 1930'lu yıllarda yurt dışına çıkması ve Almanya ile Fransa'da eğitim alıp dönmesi ile ülkemizde nöroşirürji uygulamaları hız kazanmıştır (1,5). Bu süreçte yasal düzenlemelerin eksikliği hissedilmiş, nihayetinde 1947 yılında nöroşirürji uzmanlık tüzüğü'nün kabul edilmesi ile birlikte yasal çerçeve tanımlanmıştır (3). Uzmanlık tüzüğüne göre, nöropsikiyatri veya genel cerrahi üzerine yapılan bir eğitim sonrası nöroşirürji unvanı kazanılmaktaydı. Bu sürecin başlangıcında, yurtdışında ihtisas alanların bir kısmı denklik sınavına girmezken, birçok meslektaşımız da yayınlanan tüzüğe göre denklik sınavına girerek uzmanlıklarını tescil ettirmişlerdir. Ne var ki, yeni tüzüğe göre ülkemizde ihtisas almak üzere müracaat edenlerin sayısı oldukça sınırlı kalmıştır. Buna göre Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nden Haydarpaşa Numune Hastanesi'ne geçen Dr. Hami Dilek'in yanında Dr. Vedat Öge, Dr. Aysima Altınok, Dr. Özdemir Aral gibi hekimler ihtisasa başlamışlardır. Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde vekaleten nöroşirürji şefliğini yürüten Dr. Ertuğrul Saltuk'un ve daha sonra şefliğe atanan Dr. Hüsamettin Gökay'ın yanında da Dr. Erturan Aras ve Dr. Fuat Adige, daha sonra da Dr. Nermi Taştan ve Dr. Hilmi Üner ihtisasa başlamışlardır (2,4,6).

Dr. Fuat Adige Bakırköy'de 1959 yılında ihtisasa başlamış olup, Bakırköy'den ihtisas alan ikinci nöroşirürjiyendir. Bu çalışmanın amacı bu dönemde Bakırköy'de ihtisasa başlayarak ve sonra sırası ile Haydarpaşa Numune Hastanesi, Ankara Yüksek İhtisas Hastanesi, Ankara Hastanesi ve nihayetinde İzmir Devlet Hastanelerinde nöroşirürjiyen olarak çalışan, bu kurumların bazılarında Beyin ve Sinir Cerrahisinin kuruluşuna katkıda bulunan Dr. Fuat Adige'yi tanıtmak ve dönemin nöroşirürji iklimini ortaya koymaktır.

■ FUAT ADİGE'NİN ÖZGEÇMİŞİ

Dr. Fuat Adige (Şekil 1) 1340 yılında (1924) Erzurum - Hasankale'de doğmuştur. 1949 yılında İstanbul Üniversitesi Tıp Fakül-

Şekil 1: Dr. Fuat Adige.

tesinden mezun olmuştur. Dr. Fuat Adige 1949-1950 yıllarında yedek subay Asteğmen olarak askerlik görev yapmıştır. 1950-1959 yılları arasında yurdun farklı yerlerinde farklı görevlerde bulunmuştur. 1950-1951'de Erzurum - Tortum ilçesi hükümet tabibi, 1951-1952'de Denizli Sıtma Savaş Acıpayam bölgesi tabibi, 1952-1956'da Seyhan Sıtma Savaş Merkez bölgesi tabibi ve 1957-1959'da Karataş hükümet tabibi olarak görev yapmıştır. 28.08.1959 Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde nöroşirürji ihtisasına başlamıştır. Asistanlığının son senesinde 02.01.1963 tarihinde Haydarpaşa Numune Hastanesi Nöroşirürji kliniğinde de tezini yapmak üzere bir süre asistanlık yapmıştır (Şekil 2 ve 3).

Dr. Ertuğrul Saltuk (Haydarpaşa Numune Hastanesi Nöroşirürji Kliniği şefi), Dr. Hüsamettin Gökay (Bakırköy Hastanesi Nöroşirürji Kliniği şefi), Dr. Hüsni Öztürk (Haydarpaşa Numune Hastanesi Genel cerrahi şefi), Dr. Ziver Mesci (Haydarpaşa Numune Hastanesi Genel cerrahi hocası) ve Dr. Fettah Demirhan (Nöroloji)'den oluşan jürinin önünde 16.11.1963 tarihinde uzmanlık sınavında başarılı olmuştur (Şekil 4). Uzmanlığı TC Sağlık Bakanlığı kayıtlarında 5267-8735 sıra ve 8291-7732 diploma numarası ile tescil edilmiştir. Kendisi Türkiye'nin 13. Tescil edilmiş nöroşirürjiyenidir (Şekil 5). Ayrıca Dr. Vedat Öge,

Şekil 2: Dr. Fuat Adige Bakırköy Ruh Sinir Hastalıkları Hastanesi bahçesinde düşünen adam heykeli önünde Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi hekimleri ile beraber (sağdan 1. Dr. Fuat Adige ve 3. Dr. Erturan Aras).

Şekil 3: Dr. Fuat Adige Bakırköy Ruh Sinir Hastalıkları Hastanesi Nöroşirürji Kliniği hekimleri ile birlikte. Soldan sağa Başasistan Dr. Aysima Altınok, Dr. Erturan Aras, Dr. Hüsamettin Gökay ve Dr. Fuat Adige.

Şekil 4: Dr. Fuat Adige uzmanlık diploması.

Dr. Aysima Altınok, Dr. Özdemir Aral, Dr. Aykut Erbeni ve Dr. Erturan Aras'tan sonra ihtisasının tamamını yurtdışında tamamlayan 6. nöroşirürjiyendir.

Dr. Adige uzmanlığını aldıktan sonra, 31.12.1963'te Haydarpaşa Numune Hastanesi Nöroşirürji Kliniğinde başasistan olarak atanmıştır. Dr. Adige bu süre içerisinde bakanlığın izni ile

GENEL VE SOSYAL YARDEM VİKALATI
Amirleri ve Memurlari Genel Madirige

Suret 1-1

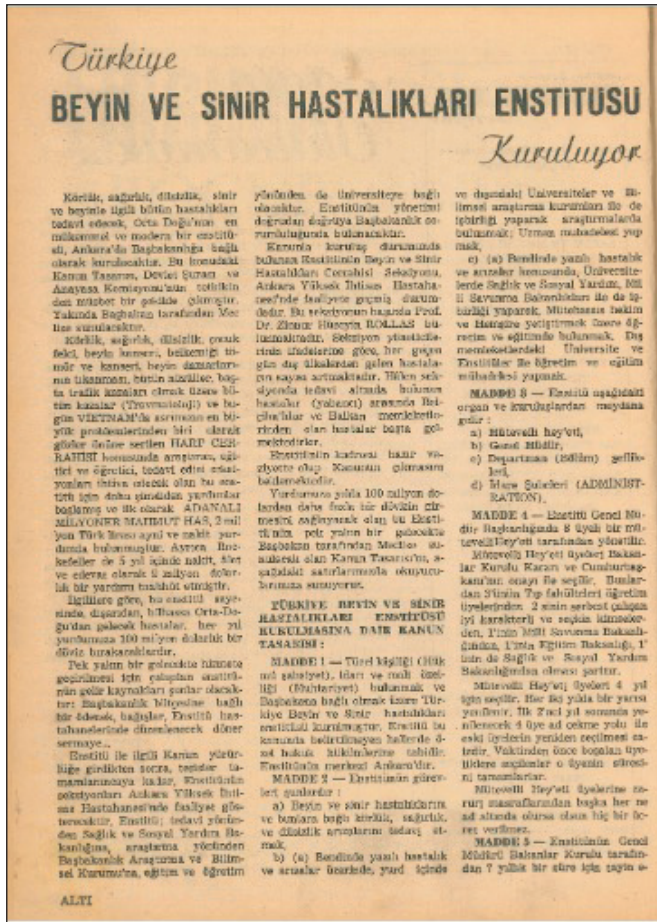
Nöroşirürji

Adı ve Soyadı	Doğum tarihi	Diploma numarası	İhtisas Vize No.	Redak No.	İmza
Jean Tapas	1917	1188	3285/141	-	
Vedat Çiğir	1938	4635-867	4055-6971	-	
Hüsamettin Kırımlıoğlu	1926	-	4154-9652	-	
Gülent Çetkin	1931	1332-4803	4190-7654	-	
Zinnur Rollas	1920	82	5173-2084	1100-1100	
Zeki Arslan	1940	5751-8819	665-7324	edilmiştir	
✓ Hilmi Akın	1924	6540-10408	6206-10120	Bayan	
Murhan Arslan	1928	6033-10122	6524-9956	-	
Özdemir Aral	1928	2148-10616	6635-10551	-	
Aykut Erbeni	1929	813	7235-8862	-	
David Covi	1918	2764-6212	8037-4891	-	
Erturan Aras	1928	7183-10651	8285-10584	-	
✓ Fuat Adige	1940	5267-8735	8291-7732	-	
İsmet Hallas	1930	7966-11424	8459-11713	-	
✓ Ayıldız Gökçinler	1930	1086	8948-9564	genel	
M. Turhan Derinkak	1931	1254	9002-10311	-	
Nasrettin Çınar	1930	1066	9018-9572	210	
Hilmi Öner	1932	1893	8961-12956	-	
İhsan Nermi Tokatlı	1931	9225/12113	9107-8170	-	
Asım Karadağ	1936	36	9198-14713	-	
Hüseyin Kırımlıoğlu	1914	1681-5149	9253-4087	-	
Erturan Aras	1930	8175-11603	9306-1168	-	
Melih Erhan	1924	5265-8733	9374-710	-	
Vahit Hakkı Berlan	1932	1468	9574-1067	-	
Hamit Z. Gökay	1929	668	9683-6388	-	
Şevik Ünlü	1931	1686	9626-17052	-	

Şekil 5: Sağlık Bakanlığı uzmanlık tescil defteri 1. Sayfası. Dr. Adige'nin adı uzmanlığı tescil edilen doktorlar arasında 13 sırada görülmektedir.

görgü ve bilgisini artırmak için 01.03.1965-01.09.1965 tarihleri arasında Almanya'da 6 ay kadar çalışmıştır. Bu dönemde Ankara'da, Ankara Üniversitesi Ankara Tıp Fakültesi ve Ankara Üniversitesi Hacettepe Tıp Fakültesinde nöroşirürji klinikleri varken, devlet hastanelerinde nöroşirürji kliniği yoktu. Bu nedenle Dr. Zinnur Rollas sorumluluğunda Ankara Yüksek İhtisas Hastanesi'nde nöroşirürji kliniği kurulmasına karar verilmiştir. Hatta bu konu ile ilgili bir kanun tasarısı hazırlanmış, sponsor bulunmuş, bu hastanede "Beyin ve Sinir Hastalıkları Enstitüsü" ve onun altında bir nöroşirürji kliniği kurulması planlanmıştır (Şekil 6).

Dr. Adige, bu kapsamda 28.04.1966 tarihinde Ankara Yüksek İhtisas Hastanesi başhekimisi ve sınıf arkadaşı Dr. Kemal Bayazıt'ın daveti üzerine Ankara Yüksek İhtisas Hastanesi'nde Nöroşirürji Kliniğine atanmış, 03.08.1967 tarihinde de aynı hastanede Nöroşirürji Kliniği şef muavini olarak görevine devam etmiştir (Şekil 7). Ancak nöroşirürji kliniğinin eğitim kliniği olması için gerekli kurumsallaşmanın gerçekleşmemesi üzerine bu görevden ayrılmıştır.

Şekil 6: Mediko-sosyal sağlık Dergisi'nin yıl 1966, sayı 55 ve cilt 5'te Beyin ve Sinir Hastalıkları Enstitüsü kanun tasarısı ile ilgili haberi.

Dr. Adige Ankara Yüksek İhtisas Hastanesi'nde Nöroşirürji kliniğinde bir buçuk sene çalıştıktan sonra, 02.12.1967'de Ankara Hastanesi Nöroşirürji Kliniği şef muavini olarak atanmış ve bu kurumda 5 sene süre ile çalışmıştır. Dr. Adige 17.05.1972'de ise İzmir Devlet Hastanesi Nöroşirürji Kliniği şef muavini olarak çalışmış ve daha sonra 9 Aralık 1975'te kamudaki bu kurumdan emekli olmuştur (Şekil 8).

Dr. Adige emeklilik sonrası iki yıl daha Bandırma'da özel tababet yapmıştır.

Dr. Adige, 1968'de kurulan ilk Nöroşirürji derneğimiz, "Nöroşirürji Cemiyeti" üyesi idi. Kendisinin ayrıca Nordrhein-Westfal Alman Tıp Cemiyeti, İstanbul Nöropsikiyatri Cemiyeti, Türkiye Hastahane Mühassısıları Derneği'ne üyeliği vardı. Ailede ressam ve müzisyenlerin olduğu bir ortamda büyüyen Dr. Fuat Adige, kemancı idi. Dr. Fuat Adige 2004 yılında vefat etmiştir.

■ DR. ADİGE'NİN NÖROŞİRÜRJİ UYGULAMALARI

Dr. Adige dönemin nöroşirürji pratiğinin gerektirdiği tüm uygulamaları yapmıştır. Bu ameliyatlarda kapsamlı nörotravmatoloji, nöroonkoloji, pediatrik nöroşirürji ve spinal cerrahi uygulamalarını sayabiliriz. Bu olguların bir kısmı bazı makalelerde

Şekil 7: Dr. Adige bir ameliyat sırasında.

İZMİR'DE BEŞ BEYİN CERRAHI VAR..

Hakkı Sadık
İzmir'de 3 yıl önceki ka-
dar, beyin ve sinir hastalıkları teşhis bile edilemeyen, bugün artık beyin ameliyatları yapmak isten bile değil.

İzmirli 5 beyin cerrahı, tüm Ege'nin her an hizmetinde. Bir süre önce meydana gelen Cuma ovası uçak kazasında İzmirli beyin cerrahları, kendilerini Türkiye'de olduğu gibi yurt dışı'nda da kabul ettirdiler. Bu sayede bir çok beyin hastalıklarında his edilirken, en kolay ve ucuz yol olan vatandaşlar sağlıklarına kavuşabiliyorlar artık.

NÖROŞİRÜRJİ

Sinir ve Beyin hastalıkları şirürjisi Mühassısı Fuat Adige, son bir kaç yıldır, İzmir'de beyin ve sinir hastalıklarının tedavisinde büyük açama olduğu nu söyledi. Bu nedenle Devlet Hastanesinde Nöroşirürji servisini kendi emeli ile kurduğunu belirten Fuat Adige, ancak Sağlık Bakanlığının kendilerine gerekli yardımları yapması halinde bu servisi daha modern bir şekilde geliştirilmesinin mümkün olabileceğini açıkladı.

Bu arada Cumhurbaşkanı Hava Alanındaki uçak kazasından yaralı olarak kurtulan hasta Ay-
nur Sürücü'nin tedavisiyle ya-
kından ilgilenen Beyin ve Sinir Mühassısı Halit İsmailoğlu da, İzmir'de son bir kaç yıldır, beyin ve sinir hastalıklarının tedavisinde kolaylıkla yapıldığını belirtti.

Öte yandan, yine İzmir'de bulunan beyin ve sinir mühassısılarından Bedi Şahin, Nuran Özdamar ve Erdem Tunçbay ile tüm Ege Bölgesinde, beyin ve sinir hastalıklarından şikayetçi vatandaşlar artık derinleri ne derman aramak için başka dı-
yarılara gitmeyecekler..

HALİT İSMAİLOĞLU

BEDİ ŞAHİN

NURCAN ÖZDAMAR

FUAT ADİGE

Şekil 8: Dr. Adige'nin İzmir'de çalıştığı ve İzmir'de nöroşirürjiyenin bulunduğu haberi.

Tablo I: Dr. Fuat Adige'nin Yayınladığı Makalelerin Listesi

- Gökay H, Altınok A, Aras A, Adige F. Hipofiz tümörleri. Tıp Dünyası 33 (19): 4-13, 1960
- Gökay HH, Adige F. Beyinden ameliyatla çıkarılan bir kist idatik vak'ası. Tıp Dünyası 35 (9): 236-239, 1962
- Adige F. Beyin ırlarının radioaktif maddelerle "izotoplarla" teşhis ve lokasyonları. Sağlık Dergisi 39 (7-8): 3-14, 1965
- Adige F. Beyin ırlarının positron şualarla teşhisi. Sağlık Dergisi 35 (9-10): 75-81, 1965

Şekil 9: Dr. Adige'nin yaptığı ameliyatlardan bazı resimler. Solda nazal ansefalosel ve bir meningoşel olgusu, ortada bir kranioplasti olgusu, sağda çıkarılmış bir beyin tümörü olgusu.

Şekil 10: Dr. Adige'nin çift kafalı doğan bebek tanısı ile müdahale ettiği ve o günlerin basınında yer alan bir olgusu.

yayınlanmış, Ankara'da yapılan bazı olgular ise normal dergilerde yayınlanmıştır (Şekil 9 ve 10).

■ DR. ADİGE'NİN AKADEMİK KARIYERİ

Tespit edilebildiği kadarı ile Dr. Adige 4 makale yayınlamıştır (Tablo I). Bu makalelerin ikisi ihtisası sırasında, diğer ikisi uzmanlığını aldıktan sonra yayınlanan makalelerdir. 1965 yılında

yayınlanan "Beyin ırlarının radioaktif maddelerle "izotoplarla" teşhis ve lokasyonları" başlıklı makalesi Almanya'daki çalışmasının ürünüdür.

■ TARTIŞMA

İstanbul ve Ankara'da özel ve kamu kurumlarında nöroşirürjiyenler 1960'ların başından itibaren çalışmaya başlamışlardır. Bu hekimlerin büyük çoğunluğu yurtdışında ihtisas yapıp gelenler olmakla beraber, İstanbul Haydarpaşa Numune, İstanbul Bakırköy ve Ankara Hacettepe'de ihtisas alanlardan da söz edilebilir. Bu dönemde İstanbul Üniversitesi'nde Çapa'da nöroşirürji öncelikle 2. Cerrahi kliniği bünyesindeyken 1968'de bağımsız klinik olmuştur. Cerrahpaşa'da da nöroşirürji, Nöropsikiyatri kliniği içinde bir bölüm olarak başlamış 1971'de bağımsız hale gelmiştir. Ankara Üniversitesi Hacettepe Çocuk Sağlığı Enstitüsünde 1959'da Dr. Vahdettin Türkmen, 1960'ta da Dr. Nurhan Avman'ın gelmesi ile çalışmalar başlamış ve ihtisas vermeye başlanmıştır (5). 1947 yılında Nöroşirürji Uzmanlık Tüzüğü'nün kabul edilmesinden sonra, ilk asistanlar öncelikle Haydarpaşa Numune Hastanesi'ne alınmış, ardından da 1959'da Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'ne alınmıştır. Bakırköy'de ihtisas sürecinin başlamasında Amerika'dan dönen Dr. Hüsamettin Gökay'ın göreve başlamasının rolü olmuştur. Dr. Hüsamettin Gökay (1926-2021) Tıp tahsilini ve uzmanlık eğitimini Amerika'da yapmıştır. Ülkemizden Amerikan Nöroşirürji Yeterlik sertifikasını (American Association of Neurological Surgeons Neurosurgery Board) alan 2. nöroşirürjiyendir. 1958'de ülkeye dönmüş ve Bakırköy'e şef olarak atanmıştır. Dr. Gökay bu süreci anılarında aşağıdaki gibi an-

latmıştır: “Bakırköy’e ilk defa 1945 yılında gelmiş ve o zaman hâlen kütüphane olan salonda ağabeyim Dr. Fahrettin Kerim Gökay’ın bir dersini dinlemiş idim. Aradan 13 sene geçtikten sonra aynı hastaneye nöroşirürji şefi olarak avdet etmiş bulunuyorum. Amerika’da 10 sene gibi uzun bir tıp tahsil ve ihtisas devresinden sonra memlekete dönmüş ve askerlik görevimi de bitirdikten sonra öğrendiklerimi tatbik sahasına koyabilmek için yer aramağa başlamıştım. İşte bu devrede karşıma sayın büyüğüm ve yakın dostum Dr. Faruk Bayülkem çıktı ve bu müessesenin kapılarını açtı. Hastane idaresinin istek ve yakın ilgisi ile ayrıca o zamanki şefim Dr. Kazım Gürkan’ın ve rahmetli Bakan Dr. Lütfi Kırdar’ın tesbitleri ile Temmuz 1958’de hastaneye nöroşirürji şefi olarak tayin edildim. 32 numaralı servise ilk geldiğim günü hiç unutamam, ne tahayyül etmiş ne bulmuş idim. Fakat hastane idaresinden gördüğüm candan ve yakın alaka bana her şeyi unutturdu ve dört elle çalışmaya koyuldum. O zamana kadar memleketimizde ihmal edilmiş bir sahada yeni buluşları tatbik etmek hevesi ve dostum Dr. Faruk Bayülkem’in de teşvik ve yardımları ile nöroşirürji servisi tekrar faaliyete geçti ve kısa bir zamanda bir eğitim merkezi hâline aldı. Hastane idaresinin ve bakanlığın yakın ilgi ve yardımları sayesinde servis gelişti ve asistan eğitimine başladı. Servis hem amme hizmeti görüyor, hem de ilmi yönden araştırmalardan geri kalmamağa çalışıyordu. 1960 senesinde yeni bir idari kadro altında Bakırköy camiası modern bir çalışma havasına girdi. Koşuş kapıları açılmış, rehabilitasyon imkânları da genişletilerek hastalara yeni tedavi imkânları sağlanmıştı. Nöroşirürji sahasında da kadro genişlemiş ve çalışmalar daha da artmıştı. Nöroşirürji’deki gelişime kısaca göz atalım. Mesela serigraf röntgen ile memleketimizde ilk perkütan serebral anjiografi Bakırköy Akıl ve Sinir Hastanesi’nin nöroşirürji servisinde rutin bir teşhis muayenesi hâline gelmiştir. Hidrosefali olgularında “valve” kullanılan “shunt” ameliyatları yine ilk defa olarak yurdumuzda Bakırköy nöroşirürji servisinde yapılmıştır. Dünya nöroşirürji alanındaki ilerlemeler yakinen takip edilmiş ve ekstrapiramidal sistem hastalıklarında kullanılan stereotaksik müdahaleler Türkiye’de ilk olarak Bakırköy nöroşirürji servisinde Parkinson’lu hastalarda muvaffakiyetle tatbik edilmiştir. Yine bu arada servikal anterior füzyon ameliyatı memleketimizin cerrahi alanına dahil ettiğimiz yenilikler arasında sayılabilir” (4). Bu yazıdan da anlaşılacağı üzere Hüsametdin Gökay bu dönemde birçok nöroşirürji uygulaması yapmış, parkinson’da stereotaktik nöroşirürjikal uygulamada öncülük etmiştir. Bu dönemde bu merkezde ihtisas yapan ilk hekimlerden biri Dr. Fuat Adige’dir. Dr. Adige günün şartlarına göre oldukça modern ameliyatlar yapan bu merkezde ihtisas yapmıştır. Dr. Adige, ihtisasından sonra üç ayrı hastanede nöroşirürjinin kuruluşuna katkı vermiştir. Ne yazık ki bu klinikler zamanla Eğitim kurumu vasfı kazanmamıştır. Öncelikle Ankara Yüksek İhtisas Hastanesi’nde Dr. Zinnur Rollas ile beraber “Beyin ve Sinir Hastalıkları Enstitüsü” çatısı altında “Nöroşirürji Kliniği” kurulması amaçlandıysa da, enstitü kurulmayıp, kurulan nöroşirürji kliniği ise kısa ömürlü olmuştur. Dr. Adige bu dönemde üç büyük şehirde devlet hastanelerinde nöroşirürjinin kurum-

sallaşmasına katkı vermiştir. Bu dönemde hem uzman hem şef yardımcısı olarak zor şartlarda fedakârlıklar yaparak mesleğini icra etmiştir.

Dr. Adige’nin yayınladığı 4 makaleden üçü derleme şeklindedir. Derlemelerin ikisi yurtdışındaki klinik ziyaretlerinde gözlemlediği ve o dönemde tanıda kullanılmaya başlayan radyoizotop çalışmaları ile ilgilidir. Bu çalışmalar, günün yeni tanı yöntemi olan radyoizotop çalışmalarının önemini anlatmaktadır. Beyin kist hidatik ile ilgili makalesi, yapılan bir olgu sunumu olup o dönemde sıkça karşılaşılan beyin kist hidatığının tedavisi ile ilgilidir. Bu çalışmalar kısa dönemde yapılan çalışmalar olup, Dr. Adige’nin yalnızca kısa süre yayınsal faaliyetlere zaman ayırabildiğini göstermektedir.

■ SONUÇ

Ülkemizde üniversite hastanelerinde nöroşirürjinin kurumsallaşması, kısmen geç olarak ortaya çıkmıştır. Bu süreçte devlet hastanelerinde kurumsallaşma devam etmiş olup, Dr. Adige aktif rol oynamıştır.

Araştırma Desteği: Bu araştırma için herhangi bir maddi destek alınmamıştır.

Veri Güvenliği ve Verilerin Sorgulanması: Veri güvenliği ihlali yaşanmamıştır. Mevcut çalışma sırasında oluşturulan ve/veya analiz edilen veri setleri, makul talep üzerine sorumlu yazardan temin edilebilir.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması yoktur.

YAZAR KATKILARI

Yazar (SN) aşağıdakilerin sorumluluğunu kabul eder: çalışmanın fikri veya tasarımı, veri toplama, veri analizi ve yorumlama ve makalenin hazırlanması.

■ KAYNAKLAR

1. Adige Sun S. Özel görüşme, 29 Aralık 2023.
2. Bayülkem F: Bakırköy ruh ve sinir hastalıkları hastanesinde beyin cerrahisi çalışmaları. İçinde: Bayülkem F (ed), Türkiye’de Nöroloji-Nöroşirürji ve Psikiyatrinin Tarihi Gelişmesi. İstanbul: Ruh Hastalarını Readaptasyon Derneği, 2000:191-193
3. Er U, Naderi S: Ülkemizde beyin ve sinir cerrahisinin ihtisaslaşma ve kurumsallaşması. Türk Nöroşir Derg 21:209-219, 2011
4. Gökay H: 40 yıl ve nöroşirürji. Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Mecmuası Özel sayı:96-97, 1968
5. Naderi S, Erbeni A: History of neurosurgery and neurosurgical applications in Turkey. Surg Neurol 64:115-122, 2005
6. Toplamaoğlu H: Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Beyin ve Sinir Cerrahisi Kliniği. İçinde: Naderi S (ed), Cumhuriyetin 100. Yılında Türkiye’de Beyin ve Sinir Cerrahisi Tarihi. Ankara:TNDER Yayınları 2023:303-305